portet et lex, qua Carolus voluit, ne quis alium ad bibendum provocaret, ebriumq; in exercitu
ullum imposterum potare compulit. Leges Longobardorum quoq; extant, quas Carolq; è Veterum
institutionibus et Ecclesiasticis canonibus collectas, ac ordinatas, recensuit ac Rhetinae promul-
gavit. Cognoscite, quaeso, hic A. V. quantum interfuit Reip: leges de bono genere salutares
condere, earundemq; promulgatione salutem publicam curare, et ad jus suum cujusq; vi-
vendum applicare. Salutis utiq; publicae causa poni coepere leges: unde et earum ars, secun-
dum Aristidem Oratorem, apud omnes homines bona ac honesta justitiaeq; conjuncta cen-
setur, necesse est, quippe quae à justo nunquam separata. Si quis igitur interroga-
ret, quae leges olim latae fuerint, nihil aequi et recti continentes? qui et quotnam legum
superam latarum in Judiciis convicti fuerint? quot et quaenam leges tanquam per-
niciosae fuerint abolitae? utrum denique legum ars vel ~~ppea~~ dehonestetur, quod tales
quam latae fuerint leges, quas melius fuisset nunquam ferre, aut jamjam latas
illico aboleri? Annon respondebimus? Leges virtutis ac justitiae causa institutas,
eas verò ~~istas~~ non tam leges ac jus esse, quàm quod Anomiam seu injuriam omnes
vocent, idq; quod prohibent leges, et cujus impediendi causa sunt inventae? Ita-
que habent fere leges, non aliam sibi propositam rationem, quàm ut maxime quidem
omnes laudatur à quoquam, aut saltim ut uni cuiq; suum tribuatur. Hinc JCti dicunt,
rationem animam esse legis: nam sicuti anima dominatur corpori, ita ratio legis vel
omnis dominatur verbis! Lex enim ex ratione semper aestimanda est: ita ut, ubi
ratio non est, ibi nec lex sit, cùm justitia sit animae habitus, et quidem bonus, qua-
esse non potest, nisi quatenus ratione perficitur. Et quemadmodum justitia sine
ratione non est, ita nec lex. Finis denique legum tantus est, ut per eas homines re-
neantur in officio: nam improbitas hominum occasionem causa legum latione dedit. Sicut
ergò ante morbos necesse est cognitos esse, quàm eorum remedia, ita cupiditates pri-
ratae habentur quàm leges. Sed redeo ad propositum, à quo praeter spem, nescio
quod diverticulum inter perorandum, taedio fortè magis vestro, A. V. quam bonâ cum
veniâ prolapsus